

โครงการวิจัย

ศึกษาสภาพการเลี้ยงและผลตอบแทนการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในพื้นที่
อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปี 2567

Study on Productivity and Return from Raising Beefcattle of Farmers in Bang
Saphan Noi District, Prachuap Khiri Khan Province, 2024.

นาย คณิศศักดิ์ แก้วทอง
นางสาว รัชนิวรรณ ศรีสม

โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต พุทธศักราช 2562
ประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์(ต่อเนื่อง)
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชรบุรีสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคกลาง
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์ของสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคกลาง

ใบรับรองโครงการวิจัย

หัวข้อโครงการ

ศึกษาสภาพการเลี้ยงและผลตอบแทนการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในพื้นที่
อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปี 2567

Study on Productivity and Return from Raising Beefcattle of
Farmers in Bang Saphan Noi District, Prachuap Khiri Khan Province,
2024.

ผู้วิจัย

นาย คณิศศักดิ์ แก้วกอง รหัส 64405030003

นางสาว รัชนีวรรณ ศรีสม รหัส 65405030007

อาจารย์ที่ปรึกษา

นายภูริพงศ์ จิตระมะโน

คณะกรรมการสอบโครงการวิจัย ได้พิจารณาโครงการวิจัยของนาย คณิศศักดิ์ แก้วกอง
และนางสาว รัชนีวรรณ ศรีสม แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรเทคโนโลยี
บัณฑิตบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ (ต่อเนื่อง) ของสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคกลาง

ลงชื่อ .....กรรมการ

(นางชนากานต์ จิตระมะโน)

...../...../.....

ลงชื่อ .....กรรมการ

(นายภูริพงศ์ จิตระมะโน)

...../...../.....

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชรบุรี สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคกลาง
อนุมัติโครงการวิจัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ (ต่อเนื่อง)

ลงชื่อ .....กรรมการ

(นายภูริพงศ์ จิตระมะโน)

ประธานหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์

๒๐ / ๖๓ / ๖๘

ลงชื่อ .....กรรมการ

( )

ผู้อำนวยการวิทยาลัยและเทคโนโลยีเพชรบุรี

...../...../.....

ชื่อเรื่อง	ศึกษาสภาพการเลี้ยงและผลตอบแทนการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในพื้นที่ อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปี 2567 Study on Productivity and Return from Raising Beefcattle of Farmers in Bang Saphan Noi District, Prachuap Khiri Khan Province, 2024.
ชื่อผู้วิจัย	นาย คณิศร์ ก้าวทอง นางสาว รัชนิวรรณ ศรีสม
ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา	นายสุริพงษ์ จิตระโน
ปริญญา	เทคโนโลยีบัณฑิต (ทล.บ.) สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ (ต่อเนื่อง)
ปีที่พิมพ์	2568

บทคัดย่อ

ศึกษาสภาพการเลี้ยงและผลตอบแทนการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในพื้นที่ อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปี 2567 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร 2) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร 3) เพื่อศึกษาต้นทุนและค่าผลตอบแทนในการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร 4) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคจากการผลิตโคเนื้อของเกษตรกร 5) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของเกษตรกร โดยกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อจำนวน 150 ราย ในอำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ช่วงในช่วงเมษายน 2567- กุมภาพันธ์ 2568

พบว่าเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อในอำเภอบางสะพานน้อยเป็นเพศชาย ร้อยละ 70.00 และเพศหญิง ร้อยละ 30.00 อายุโดยเฉลี่ย 40.80 ปี นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 74.67 ด้านการศึกษาสำเร็จการศึกษามัธยมศึกษา ร้อยละ 32.00 รองลงมาสำเร็จการศึกษาวส. ร้อยละ 30.67 อาชีพหลักทำฟาร์มเลี้ยงโคเนื้อ ร้อยละ 56.00 รองลงมาทำสวนยางพารา ร้อยละ 6.00 ตามลำดับ ส่วนอาชีพเสริมทำฟาร์มเลี้ยงโคเนื้อ อยู่ที่ร้อยละ 44.00 รองลงมาทำสวนมะพร้าว ร้อยละ 16.67 มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 14.34 ไร่

สภาพการผลิตโคเนื้อของเกษตรกรประสบการณ์การเลี้ยงโคเนื้อ เฉลี่ย 18.39 ปี และมีวัตถุประสงค์การเลี้ยงส่วนใหญ่คือเพื่อทำเป็นอาชีพหลัก/เงินออม/ขายเมื่อจำเป็น ร้อยละ 57.33 รองลงมาทำเป็นอาชีพเสริม/เงินออม/ขายเมื่อจำเป็น ร้อยละ 31.33 เป็นเจ้าของฟาร์มเลี้ยงเองหรือมีคนในครอบครัว ร้อยละ 79.33 รองลงมาคือการจ้างแรงงาน ร้อยละ 20.67 มีการจ้างแรงงานโดยเฉลี่ย 2.03 คนและไม่มีการจ้าง ร้อยละ 78.67 ลักษณะโรงเรือนแบบถาวร ร้อยละ 79.33 และโรงเรือนแบบชั่วคราว ร้อยละ 20.67 มีจำนวนโรงเรือนเฉลี่ย 1.45 โรงเรือนส่วนลักษณะการเลี้ยงโคเป็นแบบผูกคอก ร้อยละ 72.67 รองลงมาแบบปล่อยร่วมกับขังคอก ร้อยละ 16.67 ตามลำดับ จำนวนโคในฟาร์มเฉลี่ย 28.15 ตัว สายพันธุ์โคที่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นพันธุ์โคลูกผสมชาร์โลเลส์ ร้อยละ 98.00 รองลงมาพันธุ์โคลูกผสมบราห์มัน ร้อยละ 66.00 และพันธุ์โคลูกผสมบีพาสเตอร์ ร้อยละ 65.33 ตามลำดับ การผสมพันธุ์เป็นการผสมเทียม ร้อยละ 56.67 รองลงมาพ่อพันธุ์และผสมเทียม ร้อยละ 43.33 แหล่งอาหารหยาบ คือการปล่อยทุ่งหญ้าธรรมชาติ ร้อยละ

93.33 รองลงมาฟางข้าว ร้อยละ 49.33 และ เนเปียร์ ร้อยละ 48.00 ตามลำดับ แหล่งเงินทุนส่วนใหญ่เป็น
เงินทุนส่วนตัว ร้อยละ 84.67 และกู้ธนาคาร ร้อยละ 15.33 ปริมาณโคที่จำหน่ายในฟาร์มเฉลี่ย 14.58 ตัว
ตัว ซึ่งโคที่จำหน่ายคือโครุ่น (เพศผู้, เพศเมีย) ร้อยละ 93.33 รองลงมาคือโคคัดทิ้ง (โคป่วย, พิการ) ร้อยละ
69.33 โคขุน ร้อยละ 42.00 ราคาจำหน่ายโคส่วนใหญ่เป็นการขายแบบเหมาร้อยละ 94.00 รองลงมาขาย
ตามน้ำหนักเฉลี่ยกิโลกรัมละ 84.93 บาท รายได้จากการจำหน่ายโคต่อปีเฉลี่ย 320,452.12 บาท และการ
จำหน่ายโคเนื้อส่วนใหญ่เป็นการขายให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 98.00

ต้นทุนในการเลี้ยงโคเนื้อ พบว่า ราคาแม่พันธุ์โคเนื้อเฉลี่ยตัวละ 19,433.64 บาท ส่วนใหญ่ไม่มีพ่อ
พันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 92.00 พ่อพันธุ์โคเนื้อเฉลี่ยตัวละ 33,026.47 บาท ค่าใช้จ่ายในการสร้างโรงเรือนเฉลี่ย
83,333.45 บาท ค่าใช้จ่ายอาหารหยাবต่อปี เฉลี่ย 19,240.12 บาท ส่วนของอาหารชั้นต่อปีเฉลี่ย
122,400.03 บาท ค่ายาและเวชภัณฑ์ต่อปีเฉลี่ย 9,866.90 บาท ค่าผสมเทียมต่อปี เฉลี่ย 5,322.67 บาท
ค่าแรงงานต่อเดือนเฉลี่ย 3,716.72 บาท และไม่มีค่าใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ 78.67 ค่าสาธารณูปโภคต่อ
เดือน (ค่าน้ำ, ค่าไฟ) เฉลี่ย 1,295.53 บาทและค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเดือน 842.00 บาท

ผลตอบแทนจากการเลี้ยงโคเนื้อ พบว่า มีต้นทุนแปรผัน (ค่าอาหารหยাবต่อปี ค่าอาหารชั้นต่อปี
ค่ายาต่อปี ค่าผสมเทียม / จ้างพ่อพันธุ์ผสมต่อปี ค่าแรงงานต่อปี ค่าน้ำต่อปี ค่าไฟต่อปี ค่าน้ำมันต่อปี)
227,080.79 บาทและต้นทุนคงที่ (ค่าเสื่อมแม่พันธุ์โคเนื้อ ค่าเสื่อมพ่อพันธุ์โคเนื้อ ค่าเสื่อมโรงเรือน)
17,192.89 บาท เมื่อรวมต้นทุนแปรผันและต้นทุนคงที่ทั้งหมด 244,273.68 บาท รายรับจากการจำหน่าย
โคเนื้อต่อปี เฉลี่ย 320,452.12 บาท ผลตอบแทนทั้งหมด 76,178.44 บาท

ปัญหาและอุปสรรคจากการผลิตโคเนื้อของเกษตรกรส่วนใหญ่คือ ราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์และ
อาหารชั้นที่มีราคาแพงและการขาดแคลนอาหารหยাবในช่วงฤดูแล้ง

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรส่วนใหญ่คือ อยากให้การช่วยเหลือด้านอาหารหยাবในช่วงฤดูแล้ง เช่น
ฟางและการส่งเสริมการสร้างตลาดโคเนื้อ

Abstract

The objectives of Study on productivity and returns from raising beef cattle of farmers in Bang Saphan Noi District, Prachuap Khiri Khan Province in 2024 were 1) to study basic information of farmers, 2) to study the general conditions on beef cattle raising of farmers 3) to study the costs and returns on beef cattle raising of farmers 4) to study the problems and obstacles on beef cattle raising of farmers and 5) to study the farmers' suggestions. A sample group was 150 farmers raising beef cattle in Bang Saphan Noi District, Prachuap Khiri Khan Province during April 2024 - February 2025.

It was found that farmers raised beef cattle in Bang Saphan Noi District were 70.00 percent male and 30.00 percent female. The average age was 40.80 years, 74.67 percent were Buddhists. In terms of education, 32.00 percent was educated from lower secondary school, followed by 30.67 percent from vocational certificate. The main occupation was beef cattle farming at 56.00 percent, followed by rubber plantation at 6.00 percent, respectively. The secondary occupation was beef cattle farming at 44.00 percent, followed by coconut plantation at 16.67 percent. The average land area was 14.34 rai.

Beef cattle production conditions of farmers with beef cattle farming has an average of experience, was 18.39 years, and the main purpose of was career/savings or selling was, 57.33 percent, followed by career/savings or selling was, 31.33 percent, owning a farm or being in family was, 79.33 percent, followed by hiring labor, 20.67 percent. An average of labors was, 2.03 and not hiring, 78.67 percent. Permanent barn type, 79.33 percent, and temporary barn type, 20.67 percent, with an average of barn types was 1.45. The type of cattle raising was tied 72.67 percent, followed by free-range and pen type, 16.67 percent, respectively. The average number of cattle on the farm is 28.15. The breed of cattle raised is mostly Charolais crossbreed, 98.00 percent, followed by Brahman crossbreed, 66.00 percent. And the Beefmaster hybrid breed of cattle at 65.33 percent, respectively. Breeding was artificial insemination at 56.67 percent, followed by breeding bulls and artificial insemination at 43.33 percent. The source of roughage was natural grassland at 93.33 percent, followed by rice straw at 49.33 percent and Napier at 48.00 percent, respectively. The main source of capital was personal capital at 84.67 percent and bank loans at 15.33 percent. The average amount of cattle sold on the farm was 14.58 head, of which the cattle sold were young cattle (male, female) at 93.33 percent, followed by cull cattle (sick, disabled cattle) at 69.33 percent and fattened cattle

at 42.00 percent. The selling price of cattle was mostly sold in bulk at 94.00 percent, followed by selling by weight at an average of 84.93 baht per kilogram. The average income from cattle sales per year was 320,452.12 baht, and most beef cattle were sold to middlemen. calculated as 98.00 percent

The cost of raising beef cattle found that the average price of a beef breeding cow was 19,433.64 baht, each with most having no stud, accounting for 92.00 percent. The average stud was 33,026.47 baht per head. The average cost of building a barn is 83,333.45 baht. The average cost of roughage per year is 19,240.12 baht. The average cost of concentrated feed per year was 122,400.03 baht. The average cost of medicine and medical supplies per year was 9,866.90 baht. The average cost of artificial insemination per year was 5,322.67 baht. The average cost of labor per month was 3,716.72 baht. There are no expenses, accounting for 78.67 percent. The average cost of utilities per month (water, electricity) is 1,295.53 baht and the average cost of fuel per month was 842.00 baht.

The return on beef cattle farming found that there were variable costs (cost of concentrated feed medicine artificial insemination / hiring a stud for insemination labor water electricity oil per year) was 227,080.79 baht and fixed costs (depreciation of beef cattle sows, beef cattle sire, and barn) was 17,192.89 baht. When including all variable and fixed costs, was 244,273.68 baht. The average income from selling beef cattle per year was 320,452.12 baht, with a total return of 76,178.44 baht.

The problems and obstacles of most farmers in beef cattle production were the high prices of raw materials for animal feed and concentrated feed and the shortage of roughage during the dry season.

The suggestions of most farmers are that they want assistance with roughage during the dry season, such as straw and promoting the creation of a beef cattle market.